

Foto: Željko Jovanović

Degustaciona sala, izložbeni deo

ŠVAJCARSKA PODRŠKA RURALNOM RAZVOJU U SRBIJI

Budućnost sela je u povezivanju

Povezivanje, saradnja i uvođenje inovacija su osnovni preduslovi da mali poljoprivredni proizvođači ne samo izađu na tržište, već i da na njemu mogu biti konkurentni, ali istovremeno predstavlja i dobru pripremu za buduću EU podršku u oblasti ruralnog razvoja, ističe Milica Stojanović, koordinatorka projekta „Podrška ruralnom i regionalnom razvoju u Republici Srbiji“ koji podžava Vlada Švajcarske.

Vino već duži niz godina ima svoje posebne puteve kroz Srbiju, a u Šumadiji taj put od nedavno vodi ka jednom mestu – Kraljevskoj vinariji na Oplencu. Ova vinarija, koja je tokom prethodnih skoro sedam decenija uglavnom pominjana kao

objekat od istorijskog značaja za domaće vinarstvo, sada živi novi život kao jedinstveni regionalni centar za prezentaciju kompletne ponude šumadijskih vina. Početak njenog rada svečano je obeležen 26. juna ove godine, kada je u Kraljevskoj vinariji otvoren peti Festival šumadijskih vina u modernu opremljenoj degustacionoj sali, koja u

svom sastavu ima i prodavnicu i izložbeni deo.

Udruženje vinara Šumadije je osnovano pre pet godina, s idejom da uvede sistem zaštite geografskog porekla i zajednički nastup na tržištu. Prva vina sa oznakom geografskog porekla „Vina Šumadije“ proizvedena su od prošlogodišnje berbe. „Kvalitet vina je

na zavidnom nivou i nastojaćemo da u narednom periodu uvedemo nove, podjednako kvalitetne proizvode, ali i da naša vina budu što prepoznatljivija na domaćem i stranom tržištu“, ističe predsednik Udruženja vinara Šumadije Veselin Despotović i podseća da je zajedno sa proizvođačima rakije iz ovog regiona već otvoren „Šumadijski dućan“ u Beogradu, a na jesen je planirano i otvaranje „Wine hub-a“ u Kragujevcu.

Udruženje je prošle godine pokrenulo i inicijativu da se definišu sortni sastav, tehnologija i način prerade za proizvodnju vina „Šumadijska Ružica“, pa sada na osnovu jedinstvene recepture svaki proizvođač, član Udruženja, može da pravi vino pod ovim nazivom. „Planiramo i da u eksperimentalnom vinogradu vršimo oglede s raznim klonovima 'Prokupca', kao i da pomognemo mladim vinogradarima u njihovom razvoju, uključujući i nabavku opreme“, najavljuje Despotović i dodaje da i samo Udruženje ima podršku u svom radu kroz projekat „IMPULS wine“, čiji je nosilac Regionalna agencija za ekonomski razvoj Šumadije i Pomoravlja, a koji je finansijski podržala švajcarska vlada u okviru programa „Podrška ruralnom i regionalnom razvoju u Republici Srbiji“.

Dogovor šta su prioriteti

Nanad Popović, direktor Regionalne agencije za ekonomski razvoj Šumadije i Pomoravlja objašnjava da je kroz pomenuti program, osim podrške vinarima, pokrenut niz aktivnosti s ciljem da se na sličan način razvija i promoviše proizvodnja šljiva u Šumadiji, ali i da se unapredi ekonomski položaj žena na selu, kao i da se kroz saradnju 20 opština u Šumadiji i Sremu osmisli i realizuje zajednička strategija za bolju iskorišćenost turističkih potencijala. Krajnji cilj je da se planski razvija prepoznatljivost šumadijske regije kroz podr-

šku poljoprivrednim delatnostima koje u ovom kraju imaju najveći potencijal, što prema Popovićevim rečima zahteva udruživanje s partnerima iz privatnog i nevladinog sektora, ali i međusektorsku saradnju i intenzivnije povezivanje među samim opštinama.

Spremnost različitih partnera da sarađuju je bio jedan od osnovnih kriterijuma koji je izdvojio ne samo Šumadijski, već i Sremski, Mačvanski i Kolubarski okrug za stručnu i finansijsku podršku koju pruža švajcarska vlada. Cilj podrške je da se pospeši regionalni razvoj kroz jačanje sela, razvoj poljoprivredne proizvodnje u oblastima koje su nosioci ruralnog razvoja u tim regionima, kao i kroz bolji plasman ovih proizvoda na tržištu. U okviru švajcarske podrške regionalnom i ruralnom razvoju od 2015. godine do sada uloženo je 3,2 miliona evra, a za narednu fazu koja će trajati do 2022. godine predviđena su dodatna sredstva.

Premda su u spoljno-trgovinskoj razmeni Srbije i Švajcarske poljoprivredni proizvodi na trećem mestu, kada je reč o robi koju Srbija izvozi na švajcarsko tržište, prirodni resursi u našoj državi nisu dovoljno iskorišćeni, budući da domaću poljoprivredu i dalje karakteriše veliki broj pojedinačnih proizvođača i usitnjena proizvodnja koja stoga ne može biti ni dovoljno isplativa da se obezbede odgovarajuća ulaganja za modernizaciju.

Prevazilaženje pomenutih problema jedan je od prioriteta nacionalne Strategije poljoprivrede i ruralnog razvoja za period 2014-2024. godine, a za Srbiju je veoma važno i da ubrza pripreme za pristupanje EU IPARD fondovima. Švajcarska je do sada podržala sorno ministarstvo u pristupanju ovim fondovima, „i zahvaljujući uspešnim iskustvima iz sopstvene prakse, nastavićemo sa podrškom u ovom pravcu“, najavljuje Milica Stojanović, koordinatorka progra-

ma „Podrška ruralnom i regionalnom razvoju u Republici Srbiji“.

Naime, Švajcarska već godina ma primenjuje model regionalnog razvoja koji podstiče lokalno stanovništvo da kroz partnerstvo javnog, privatnog i civilnog sektora samo identifikuje šta su najveće prednosti njihove sredine i koji su to načini da se one najbolje valorizuju. Stoga je i osnova podrške u Srbiji da, osim saradnje sa resornim ministarstvom i drugim nadležnim institucijama na nacionalnom nivou, partneri na lokalnu iskažu spremnost da zajedno odrede šta su razvojni prioriteti u konkretnom regionu i stanu iza njihove realizacije kroz ulaganje sopstvenih, ljudskih i materijalnih resursa.

Priprema za buduću podršku EU

Iz istog razloga, prednost ovog švajcarskog programa je mogućnost (ko)finansiranja različitih delatnosti, pa je švajcarska vlada za same projekte do sada izdvojila oko 1,4 miliona evra, a sa lokalnim kofinansiranjem njihova vrednost je dostigla oko 1,55 miliona evra. Na taj način su u Šumadiji podržani proizvodnja grožđa i vina, kao i proizvodnja i prerada šljiva, potom proizvodnja domaće hrane u domaćinstvima koja vode žene na teritoriji Šumadije i Kolubare, te proizvodnja meda u Mačvanskom okrugu. Kroz podršku Vlade Švajcarske unapređen je i ruralni turizam u Sremu i razvoj biciklističkih ruta, kao i ruralni turizam u Šumadiji sa Pomoravljem.

„Kada su se partneri dogovorili da su njihovi razvojni prioriteti proizvodnja vina, voća ili unapređenje seoskog turizma ili položaja žena, zajedno sa njima smoradili na kreiranju projekata koji mogu da doprinesu unapređenju kvaliteta i obima proizvodnje ili prerade određene grupe proizvođača“, objašnjava naša sagovornica kako se odvijala saradnja na tere-

**Višenamenska
degustaciona
sala**

Foto: Željko Jovanović

nu i dodaje: „Recimo, na odluku da podržimo proizvodnju vina u Šumadiji dodatno je uticala spremnost Udruženja da se oprema za preradu vina obezbedi njihovom najmlađem članu, kao i način na koji su se povezali s Kraljevskom vinarijom i uspostavili zajednički prodajni objekat u Beogradu, centar u Kragujevcu i na Oplencu“.

S druge strane, projekat koji se bavi unapređenjem položaja žena je odabran zbog odluke da se pruži podrška ženama koje već uspešno vode svoja domaćinstva i koje uz limitirana sredstva mogu značajno da unaprede svoj rad. „U nekim drugim slučajevima, poput proizvodnje međa u Mačvi, kriterijum je bio i širi društveni značaj projekta, imajući u vidu da su u realizaciju aktivnosti uključeni učenici srednje stručne poljoprivredne škole i štićenici kazneno-popravnog doma“, objašnjava Milica Stojanović.

Naša sagovornica ističe da njeđan proizvođač nije individualno podržan, već su sve aktivnosti dogovorene i potvrđene na nivou jedne ili više asocijacija proizvođača. Ceo koncept je osmišljen tako da podrži povezivanje, saradnju i uvođenje inovacija kao preduslove da mali proizvođači ne samo izađu na tržište, već i da na njemu mogu biti konkurentni, ali istovremeno predstavlja i dobru pripremu za buduće EU IPARD fondove u oblasti ruralnog razvoja. Zato, iako je reč o pilot projektima, efekti mogu biti mnogo veći, što ilustruje i primer saradnje proizvođača voća i Poljoprivredne savetodavne službe u Kragujevcu, čiji rezultat je nabavka meteoroloških stanica koje će dopuniti postojeći sistem pružanja podataka o vremenskim uslovima na teritoriji Šumadije i postati deo jedinstvenog nacionalnog sistema.

„Ipak, najvažniji za budućnost sela su mladi“, ističe Milica Stojanović, „pa se u projektu sprovode posebne mere koje imaju za cilj ostanak mladih na selu i pomoć unapređenju njihovog ekonomskog i socijalnog položaja“.

Podrška ruralnom razvoju je deo šire podrške u oblasti ekonomskog razvoja koju Švajcarska pruža Srbiji na njenom putu ka evropskim integracijama. U zvaničnoj Strategiji saradnje sa Srbijom za period 2018 - 2021. Švajcarska je definisala lokalni ekonomski razvoj i zapošljavanje mladih kao prioritete teme s ciljem da se mladi zadrže ne samo u ruralnim sredinama, već u celoj Srbiji. „Ulaganje u rekonstrukciju jednog dela Kraljevske vinarije, kao simbola srpske vinske industrije, korak je koji nesumnjivo govori da je švajcarska vlada spremna da podrži Srbiju i njene potencijale i u narednom periodu“, ističe Milica Stojanović. Z.Ž. ●